

RÄTTSHJÄLP OCH FÖRSVARARE

B 14.4 LAG OM RÄTTEGÅNG I BROTTMÅL (11.7.1997/689) 2 KAPITEL OM BITRÄDANDE AV PART (senast ändr. 19.12.2008/928)

2 KAPITEL

Om biträdande av part (6.2.1998/107, senast ändr. 19.12.2008/928)

1 § (6.2.1998/107)

Den som är misstänkt för brott har rätt att själv sköta sitt försvar under förundersökningen och rättegången.

På den misstänktes begäran kan en försvarare förordnas för honom, om

1) han misstänks eller för honom yrkas straff för ett brott för vilket det inte föreskrivs lindrigare straff än fängelse i fyra månader, eller för försök till eller delaktighet i sådant brott, eller

2) han är anhållen eller häktad.

För den misstänkte skall förordnas en försvarare på tjänstens vägnar, om

1) han inte klarar av att försvara sig själv,

2) han är under 18 år och saknar försvarare, om det inte är uppenbart att han inte behöver en försvarare,

3) den försvarare han har valt inte fyller kraven på en försvarare eller inte på ett behörigt sätt kan försvara den misstänkte, eller

4) det finns något annat särskilt skäl till det.

1 a § (31.3.2006/243)

Domstolen kan förordna ett rättegångsbiträde för att bistå målsäganden under förundersökningen och, om målsäganden har anspråk i ett mål som drivs av allmänna åklagaren, under rättegången, när målet gäller

1) sexualbrott som avses i 20 kap. i strafflagen, om inte ett förordnande av särskilda skäl anses onödigt,

2) brott som avses i 21 kap. 1–6 § i strafflagen, om ett förordnande skall anses befogat med hänsyn till förhållandet mellan målsäganden och den misstänkte, eller

3) brott mot liv, hälsa eller frihet, om ett förordnande skall anses befogat med hänsyn till hur allvarligt brottet är, målsägandens personliga förhållanden och övriga omständigheter.

2 § (6.2.1998/107)

Till försvarare och till målsägandebitråde skall med stöd av 1 och 1 a § förordnas ett offentligt rättsbiträde eller en advokat. Om ett lämpligt offentligt rättsbiträde eller en lämplig advokat inte finns att tillgå eller det finns andra särskilda skäl till det, kan någon annan som har avlagt juris kandidatexamen och som enligt lag får vara ombud förordnas till försvarare eller målsägandebitråde. Den som förordnas till försvarare eller målsägandebitråde skall ges tillfälle att bli hörd om förordnandet till uppdraget. (5.4.2002/260)

Om den misstänkte eller målsäganden själv har föreslagit en person som fyller behörighetsvillkoren till sin försvarare eller sitt målsägandebitråde, skall denne utses om särskilda skäl inte kräver något annat.

Till försvarare får inte utses den som

1) har varit rådgivare för den misstänkte i ett ärende som har samband med det brott som undersöks,

2) är misstänkt, åtalad eller dömd för ett brott som är ägnat att minska hans tillförlitlighet som försvarare, eller

3) på andra grunder är jävig.

Om en försvarare förordnas för den misstänkte, kan för honom eller henne inte förordnas ett biträde med stöd av rättshjälpslagen (257/2002). Om det med stöd av rättshjälpslagen har förordnats ett biträde för den misstänkte innan det förordnas en försvarare för honom eller henne, skall biträdet förordnas till försvarare. (5.4.2002/260)

3 § (31.3.2006/243)

Under de förutsättningar som framgår av 1 a § kan för en målsägande som blir hörd personligen för utredning av saken och anses behöva stöd vid förundersökningen och i rättegången förordnas en stödperson som har tillräcklig kompetens för att sköta uppdraget.

4 § (6.2.1998/107)

En försvarare, ett målsägandebitråde och en stödperson förordnas av den domstol där brottmålet är väckt eller där det kan väckas. Förordnandena kan på de villkor som bestäms i 13 § 1 mom. i rättshjälpslagen ges retroaktivt så att de gäller nödvändiga åtgärder som redan har vidtagits i målet. Om behandlingen av målet har avslutats och den tid som har bestämts för sökande av ändring inte ännu har gått ut, ges ovan nämnda förordnanden av den domstol som senast har behandlat målet. (19.12.2008/928)

1 mom. har ändrats genom L 928/2008, som träder i kraft 1.2.2009. Den tidigare formen lyder:

En försvarare, ett målsägandebitråde och en stödperson förordnas av den domstol där brottmålet är anhängigt eller där det kan anhängiggöras. Ett förordnande kan på de villkor som bestäms i 13 § 1 och 2 mom. rättshjälpslagen ges retroaktivt så att det gäller nödvändiga åtgärder som redan har vidtagits i målet. Om behandlingen av målet har avslutats och den tid som har bestämts för sökande av ändring inte ännu har gått ut, ges ovan nämnda förordnanden av den domstol som senast har behandlat målet. (5.4.2002/260)

I ärenden som avses i 1 mom. är tingsrätten domför i sammansättning med en domare. Frågan om ett förordnande kan överföras för att behandlas tillsammans med det brottmål för vilket förordnande begärs. Ifall begäran om förordnande behandlas i kansliet och ärendet inte avgörs i överensstämmelse med begäran, skall sökanden i god tid innan beslutet ges skriftligen underrättas om vilken dag beslutet kommer att ges. (23.5.2003/382)

Om förutsättningarna enligt 1 § för förordnande av försvarare upphör, förfaller förordnandet till försvarare, om inte domstolen på grund av svarandens rättsskydd av särskilda skäl beslutar annat. Beträffande återkallande av en försvarares, ett målsägandebitrådes och en stödpersons förordnande gäller i tillämpliga delar vad som i rättshjälpslagen bestäms om biträde. (19.12.2008/928)

3 mom. har ändrats genom L 928/2008, som träder i kraft 1.2.2009. Den tidigare formen lyder:

Om förutsättningarna för förordnande av försvarare enligt 1 § upphör, förfaller förordnandet till försvarare. Beträffande återkallande av en försvarares, ett målsägandebitrådes och en stödpersons förordnande gäller i tillämpliga delar vad som i rättshjälpslagen bestäms om biträde. (5.4.2002/260)

5 § (6.2.1998/107)

En försvarare och ett målsägandebitråde får inte utan domstolens tillstånd sätta någon annan i sitt ställe.

6 § (6.2.1998/107)

Försvaren och målsägandebiträdet skall med omsorg och enligt god advokatsed tillvarata huvudmannens rätt och fördel samt i detta syfte verka för ärendets utredning.

7 § (6.2.1998/107)

Försvaren och målsägandebiträdet skall så snart som möjligt överlägga med huvudmannen och inleda arbetet på hans biträdande samt vidta de åtgärder som behövs för att dennes rätt skall kunna tillvaratas. Han skall även vid behov biträda huvudmannen om denne överklagar domen hos en högre domstol.

Ett förordnande med stöd av detta kapitel för försvaren och målsägandebiträdet gäller också vid särskild rättegång vid vilken målsägandens privaträttsliga anspråk med stöd av 3 kap. 3 § förordnats bli behandlat.

8 § (6.2.1998/107)

Beträffande försvaren och målsägandebiträde gäller dessutom i tillämpliga delar vad som i 15 kap. rättegångsbalken bestäms om rättegångsombud och rättegångsbiträde.

9 §

Den som förordnats till stödperson skall lämna målsäganden personligt stöd under förundersökningen och rättegången och hjälpa honom i frågor som gäller handläggningen av ärendet.

10 § (5.4.2002/260)

Till en försvarare och ett målsägandebiträde som förordnats enligt detta kapitel betalas av statens medel arvode och ersättning med iakttagande i tillämpliga delar av det som i 17 och 18 § i rättshjälpslagen bestäms om arvode och ersättning till biträden. En svarande för vilken det har förordnats en försvarare eller en målsägande som har fått ett rättegångsbiträde befrias från skyldigheten att betala de avgifter som avses i 4 § 1 mom. 3 punkten i rättshjälpslagen. En svarande som har fått en försvarare och en målsägande som har fått ett rättegångsbiträde ersätts för bevisningskostnader med iakttagande av vad som föreskrivs i 4 § 2 mom. i rättshjälpslagen. Till en stödperson som förordnats enligt detta kapitel samt till ett vittne som har åberopats av en svarande som har fått en försvarare och av en målsägande som har fått ett rättegångsbiträde betalas ersättning med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om bestridande av bevisningskostnader med statens medel (666/1972).
(19.12.2008/928)

1 mom. har ändrats genom L 928/2008, som träder i kraft 1.2.2009. Den tidigare formen lyder:

Till en försvarare och ett målsägandebiträde som förordnats enligt detta kapitel betalas av statens medel arvode och ersättning med iakttagande i tillämpliga

delar av det som i 17 och 18 § i rättshjälpslagen bestäms om arvode och ersättning till biträden. Till en stödperson som förordnats enligt detta kapitel samt till ett vittne som har åberopats av en svarande som har fått en försvarare och till ett vittne som har åberopats av en målsägande som har fått ett biträde betalas ersättning med iakttagande i tillämpliga delar av det som i 18 § i rättshjälpslagen bestäms om ersättning. (31.3.2006/243)

Beträffande motpartens ersättningsskyldighet gentemot staten gäller i tillämpliga delar 22 § rättshjälpslagen.

Ändring i beslut som avses i 4 § och i denna paragraf söks med iakttagande i tillämpliga delar av 26 § rättshjälpslagen.

11 § (19.12.2008/928)

Om domstolen finner att den misstänkte har gjort sig skyldig till det brott som var föremål för den förundersökning och den rättegång för vilken en försvarare förordnats, ska han eller hon åläggas att till staten betala de ersättningar som med stöd av 10 § betalats av statens medel. Om den misstänkte uppfyller de ekonomiska förutsättningar för erhållande av rättshjälp som avses i rättshjälpslagen, får ersättningen inte vara större än den skulle vara enligt rättshjälpslagen. Försvararen ska visa att dessa förutsättningar föreligger, om målet inte är sådant att det är onödigt.

11 § har ändrats genom L 928/2008, som träder i kraft 1.2.2009. Den tidigare formen lyder:

11 § (5.4.2002/260)

Om domstolen finner att den misstänkte har gjort sig skyldig till det brott som var föremål för den förundersökning och den rättegång för vilken en försvarare förordnats, skall han eller hon åläggas att till staten betala de ersättningar som med stöd av 10 § betalats av statens medel. Om den misstänkte uppfyller de ekonomiska förutsättningar för erhållande av rättshjälp som avses i rättshjälpslagen, får ersättningen inte vara större än den skulle vara enligt rättshjälpslagen.